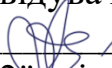

Міністерство освіти і науки України
Бердянський державний педагогічний університет
Кафедра соціальної роботи та інклюзивної освіти

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
 Катерина ПЕТРОВСЬКА
"22" квітня 2025

**ВПЛИВ ВІЙНИ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНИЙ
ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ: РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Кваліфікаційна робота бакалавра

Виконавець: здобувачка
першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти, групи м405СР-з
Галузь знань 23 Соціальна робота
Спеціальність 231 Соціальна робота
Освітньо-професійна програма:
"Соціальна робота та практична психологія"
Альона ТЕРНЕР

Керівник:
асистентка Алла МЕЛЬНИЧУК

Рецензент:
к. пед. н., доц. Анастасія ПОПОВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ВІЙНИ НА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я І СОЦІАЛЬНИЙ ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ.....	5
1.1. Психосоціальні наслідки війни: загальний огляд.....	5
1.2. Психічне здоров'я як складова соціального добробуту: поняття та взаємозв'язки.....	9
1.3. Методологія дослідження впливу збройних конфліктів на населення.....	3
Висновки до першого розділу.....	19
РОЗДІЛ 2. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ У ПІДТРИМЦІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ТА СОЦІАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	20
2.1. Функції та завдання соціального працівника у кризових ситуаціях.....	20
2.2. Форми і методи соціальної підтримки в умовах війни.....	23
2.3. Практичні кейси та досвід соціальної роботи в Україні під час війни.....	26
Висновки до другого розділу.....	38
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	42

ВСТУП

Сучасні збройні конфлікти, зокрема війна в Україні, мають глибокі й тривалі наслідки не лише для політичної та економічної стабільності держави, але й для психічного здоров'я та соціального добробуту населення. За останнє десятиліття проблема зростання психологічної напруги, травматичних переживань, дестабілізації соціального середовища в умовах війни стала об'єктом багатьох наукових досліджень у сфері медицини, психології, соціології та соціальної роботи. Проте, з урахуванням безпрецедентного масштабу російсько-української війни, вітчизняна наука лише формує комплексне бачення того, як системно забезпечити відновлення і підтримку психосоціального благополуччя в умовах затяжної кризи.

Актуальність теми обумовлюється необхідністю формування ефективної системи соціального супроводу населення, яке постраждало від війни, зокрема внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, дітей, осіб з посттравматичними розладами, жертв насильства тощо. У дослідженнях з суміжних галузей наголошується на значенні інтегрованих підходів до відновлення психічного здоров'я, однак роль соціальної роботи в цих процесах часто не деталізується або зводиться до технічної допомоги. Це створює наукову прогалину, яку дане дослідження прагне заповнити.

Метою дослідження є теоретично обґрунтувати та дослідити роль соціальної роботи у підтримці психічного здоров'я і соціального добробуту населення в умовах війни задля формування ефективної моделі соціальної підтримки в кризових ситуаціях.

Об'єкт дослідження – процес впливу війни на психічне здоров'я та соціальний добробут населення.

Предмет дослідження – роль соціальної роботи у підтримці психічного здоров'я та соціального добробуту в умовах війни.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що цілеспрямоване використання методів соціальної роботи, адаптованих до умов збройного

конфлікту, сприятиме ефективній підтримці психічного здоров'я та соціального добробуту різних груп населення, постраждалих від війни.

Для досягнення мети були сформульовані такі **завдання дослідження**:

1. Проаналізувати психосоціальні наслідки війни як передумови для соціальної інтервенції.
2. Вивчити теоретичні підходи до взаємозв'язку між психічним здоров'ям і соціальним добробутом.
3. Дослідити функції соціального працівника в умовах кризових ситуацій, пов'язаних із війною.
4. Схарактеризувати форми і методи соціальної підтримки населення в умовах збройного конфлікту.
5. Узагальнити практичний досвід соціальної роботи в Україні під час війни.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукових джерел з психології, соціології, соціальної роботи; узагальнення результатів практичної діяльності соціальних служб; порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду; якісні методи емпіричного дослідження (наприклад, кейс-аналіз, експертні інтерв'ю).

Структура роботи: вступ, два розділи – теоретичний та практичний, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Загальний обсяг курсової роботи складає 45 сторінок, з яких 35 займає основний текст, представлено 2 таблиці, 3 рисунки, список літератури містить 35 найменувань.

надзвичайно важливою, оскільки соціальні працівники забезпечують необхідну допомогу в кризових ситуаціях, надають підтримку постраждалим і сприяють відновленню соціальної стабільності. Використання інноваційних підходів у соціальній роботі, а також активна співпраця з іншими організаціями, може стати основою для успішного відновлення країни після війни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні питання соціальної роботи : навч. посіб. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. – Режим доступу: <https://elibrary.kubg.edu.ua>
2. Війна і психічне здоров'я українців [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uain.press/articles/vijna-i-psiichne-zdor-ya-ukrayintsiv-1774142>
3. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Соціально-психологічна підтримка в умовах війни [Електронний ресурс] / НМЦ ЦЗ та БЖД ДСНС України. – 2023. – Режим доступу: <https://nmc.dsns.gov.ua/upload/4/0/1/1/6/soc-psi-h-pidtrimka-v-umovah-vijni.pdf>
4. Міжнародна організація з міграції. Посібник з психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. – Режим доступу: <https://czechia.iom.int/>
5. Міністерство соціальної політики України. Дитячі центри «МаленькіВеликі». – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/>
6. Ментальне здоров'я в Україні під час війни та після [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://health-ua.com/neurology/porusennia-snu/79120-mentalne-zdorovia-v-ukrayini-pid-cas-viini-ta-pislia-sistemnii-pidxid-do-prognozu-neperedbacuvanix-zmin>
7. Методики дослідження психічного здоров'я та благополуччя персоналу організацій [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/56142>
8. Охорона психічного здоров'я в умовах війни : у 2 т. / пер. з англ. Тетяна Охлопкова, Олександра Брацюк. – 2-ге вид. – К. : Наш Формат, 2022. – Т. 2. – 548 с.
9. Оцінка впливу війни на людей [Електронний ресурс] / UNDP Ukraine. – 2023. – Режим доступу: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2023-09/undp-ua-hia-ukr-2.pdf>
10. Підтримка психічного здоров'я та добробуту громади [Електронний ресурс]. – К.: Міжнародна організація з міграції (МОМ) в Україні, 2024. – 6 с. – Режим доступу:

https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/2024-04/activities-overview-july-december-2023-ukr-web-ukr-1_0.pdf.

11. Проблеми психічного здоров'я у часі війни [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://eprints.zu.edu.ua/43065/1/1.pdf>

12. Психічне здоров'я в умовах війни: як громадські організації, підтримувані ПРООН, надають психологічну допомогу українцям // Програма розвитку ООН в Україні. – 2024. – Режим доступу: <https://www.undp.org/uk/ukraine/news/psychichne-zdorovya-v-umovakh-viyny-yak-hromadski-orhanizatsiyi-pidtrymuvani-proon-nadayut-psykholohichnu-dopomohu-ukrayintsyam>

13. Психолого-психіатричні наслідки воєнного часу [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/372235844_Psihologo-psihiatricni_naslidki_voennogo_casu

14. Психологія війни та її вплив на психічне здоров'я особистості [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/384429412_PSIHOLOGIA_VIJNI_TA_I_I_VPLIV_NA_PSIHICNE_ZDOROVA_OSOBISTOSTI

15. Психічне здоров'я в умовах війни [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://neuronews.com.ua/ua/archive/2022/3-4%28134%29/pages-5/psihichne-zdorov-ya-v-umovah-viyni>

16. Психічне здоров'я військовослужбовців [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Concursi_naukovih_robit/2024/result/podiaka_psykholohogichne_zdorovia_viiskovosluzhbovtiv/robota_psykholohichne_zdorovia_viiskovosluzhbovtiv.pdf

17. Психічне здоров'я журналістів в умовах війни [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://habitus.od.ua/journals/2024/64-2024/32.pdf>

18. Психічне здоров'я молоді в умовах військових конфліктів [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<https://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.ojs-doi-10.15804/ve.2022.03.05>

19. Постійне представництво України при ООН. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2612-who>

20. Соціальна робота в громаді в умовах війни. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net>

21. Соціально-психологічні інструменти промоції здорового способу життя [Електронний ресурс] : методичні рекомендації / за наук. ред. М. С. Дворник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2024. – 105 с. ISBN 978-966-189-718-1

22. Система у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки. – Режим доступу: <https://howareu.com>

23. Столярик, О., Семигіна, Т. Повернутися з війни: психосоціальна підтримка ветеранів/-нок та членів їхніх сімей // Social Work and Education. – 2023. – Т. 10, № 1. – С. 63–77. – DOI: 10.25128/2520-6230.23.1.6

24. Українська фундація громадського здоров'я. Мобільні команди в Україні. – Режим доступу: <https://healthright.org.ua/>

25. Умовах війни [Електронний ресурс] / НМЦ ЦЗ та БЖД ДСНС України. – 2023. – Режим доступу: <https://nmc.dsns.gov.ua/upload/4/0/1/1/6/soc-psih-pidtrimka-v-umovah-vijni.pdf>

26. Що важливо знати про психічне здоров'я? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://phc.org.ua/news/scho-vazhливо-znati-pro-psikhichne-zdorovya>

27. Шушпанов Д.Г. Детермінанти здоров'я населення: суть та особливості систематизації. Демографія та соціальна економіка. 2015. № 2. С. 141–152.

28. Шевчук Л., Федоришина Л., Шевчук, І. Збереження психічного здоров'я населення в умовах воєн і військових конфліктів: соціально-

економічні аспекти. Академічні візії. 2022. 8-9. 58 – 69. ГКДЖ
<https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/58>

29. Як допомогти особистості в період переходу від війни до миру: соціальнопсихологічний супровід : практичний посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко, М. С. Дворник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2022. – 154 с. ISBN 978-966-189-661-0

30. Gallagher, R. Ukraine's Children Are Struggling to Cope With Trauma of War [Електронний ресурс] / R. Gallagher // WIRED. – 2022. – Режим доступу: <https://www.wired.com/story/ukraine-children-refugees-war-trauma/>

31. Greenall, M. Ukrainian women who fled war are suffering PTSD and facing domestic violence [Електронний ресурс] / M. Greenall // The Guardian. – 2024. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com/global-development/article/2024/aug/13/women-war-combat-ptsd-ukraine-domestic-violence-gender>

32. Understanding PTSD in Military Personnel: Prevalence, Risk Factors, and Treatment [Електронний ресурс] // Consensus Academic Search Engine. – 2025. – Режим доступу: <https://consensus.app/questions/ptsd-military/>

33. HealthRight International. – Режим доступу: <https://www.healthright.org/>

34. UNICEF Ukraine. Модель Барнахус в Україні. – Режим доступу: <https://www.unicef.org/ukraine/>

35. Save the Children. Модель Барнахус для дітей, постраждалих від насильства. – Режим доступу: <https://childrights.org.ua/members/save-the-children/>